

Tilføjelse til betænkning afgivet af Social- og Indenrigsudvalget den 18. december 2020

Tilføjelse til betænkning

over

Forslag til lov om ændring af lov om forbud mod forskelsbehandling på grund af handicap

(Tydeliggørelse af retten til rimelig individuel tilpasning i forhold til dagtilbud til børn og i forhold til folkeskolen)

[af social- og indenrigsministeren (Astrid Krag)]

1. Ændringsforslag

Der er i udvalgets betænkning over lovforslaget afgivet den 14. december 2020 stillet 5 ændringsforslag. Social- og indenrigsministeren har stillet ændringsforslag nr. 1 og 4. Ændringsforslag nr. 1 tages tilbage. Enhedslistens medlemmer af udvalget har stillet ændringsforslag nr. 2, 3 og 5, der tages tilbage.

Social- og indenrigsministeren har i tilføjelsen til betænkning stillet 3 ændringsforslag.

2. Dispensation fra Folketingets forretningsorden

Udvalget indstiller, at der dispenseres fra bestemmelsen i Folketingets forretningsordens § 13, stk. 1, således at 3. behandling kan finde sted tidligere end 2 dage efter 2. behandling.

3. Indstillinger

Et *flertal* i udvalget (udvalget med undtagelse af NB og LA) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de stillede ændringsforslag.

Et *mindretal* i udvalget (NB) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med det under nr. 4 stillede ændringsforslag. Mindretallet vil ved 2. behandling redegøre for sin stilling til ændringsforslag nr. 6-8.

Et *andet mindretal* i udvalget (LA) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med det under nr. 4 stillede ændringsforslag. Mindretallet vil stemme hverken for eller imod ændringsforslag nr. 6-8.

Inuit Ataqatigiit, Siumut, Sambandsflokkurin og Javnaðarflokkurin havde ved afgivelsen af tilføjelsen til betænkning ikke medlemmer i udvalget og dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske bemærkninger i tilføjelsen til betænkning.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i tilføjelsen til betænkning.

4. Politiske bemærkninger

Venstre

Venstres medlemmer af udvalget er uforstående over for, hvorfor friskoler og private grundskoler ikke er omfattet af lovforslaget. Venstre mener, at børn med handicap skal have samme rettigheder, uanset hvilken skole de måtte vælge, og at friskoler og private grundskoler skal ligestilles med folkeskoler i denne henseende, herunder have adgang til samme økonomiske ressourcer, hvis et barn med handicap vælger at gå på friskole eller privat grundskole. Venstre støtter derfor de stillede ændringsforslag fra Enhedslisten i betænkningen.

I den forbindelse lægger Venstre afgørende vægt på, at ændringsforslagene ikke ses »at have konsekvenser for skolernes frihed, herunder krav til skolernes pædagogik, metoder og praksis m.v. Fri- og privatskoler kan inden for rammerne af lov om friskoler og private grundskoler m.v. give undervisning, der stemmer med skolernes egen overbevisning, og tilrettelægge undervisningen i overensstemmelse med denne overbevisning. Skolerne afgør frit inden for de samme rammer, hvilke elever de vil have på skolerne«, jf. ministerens svar på spørgsmål 24. Derudover lægges der vægt på, at det også fremgår af lovforslagets bemærkninger, »at indførelse af en bestemmelse om ret til rimelig individuel tilpasning ikke medfører, at der skal ske en skærpet proportionalitetsvurdering eller et retskrav ud over, hvad der er reguleret i sektorlovgivningen. Der er alene tale om en tydeliggørelse af gældende ret. Ud fra ovenstående forudsætninger om, at der ikke er tale om udvidelse af gældende ret i forhold til sektorlovgivningen, vurderes forslaget ikke at medføre økonomiske konsekvenser af større betydning

for fri- og privatskolerne«, jf. ministerens svar på spørgsmål 21.

Venstre noterer sig desuden bekymringen fra Danske Handicaporganisationer om, at vurderingen af retten til rimelig individuel tilpasning skal ses i forhold til det enkelte dagtilbud eller den enkelte folkeskoles ressourcer frem for i forhold til kommunens samlede ressourcer. Venstre noterer sig dog, at det fremgår af lovforslagets bemærkninger, at det er henholdsvis det enkelte dagtilbud og den enkelte folkeskole, der skal foretage rimelig individuel tilpasning, men det er den pågældende kommunalbestyrelse, der har det overordnede ansvar. Forslaget ændrer derved ikke på, »hvordan de enkelte kommunerne og tilhørende daginstitutioner/folkeskoler varetager og fordeler deres forpligtelser i forhold til at overholde sektorlovgivningen«, jf. ministerens svar på spørgsmål 17.

Som tilføjelse til ovenstående noterer Venstre sig, at social- og indenrigsministeren foranlediget af Enhedslistens ændringsforslag efterfølgende har stillet et ændringsforslag om at inkludere friskoler og private grundskoler i lovforslagets anvendelsesområde, og at Enhedslisten herefter har trukket sine ændringsforslag, og at der dermed ikke længere er flertal herfor. Venstre finder det kritisabelt, at regeringen med sit ændringsforslag vælter en eventuel godtgørelse over på den enkelte friskole eller private grundskole, mens det er den pågældende kommunalbestyrelse, der skal betale en eventuel godtgørelse til borgeren, hvis borgeren går på en folkeskole eller i et dagtilbud, herunder privat dagtilbud. Det er udtryk for en forskelsbehandling mellem folkeskolerne og privat- og friskolerne, som Venstre ikke er enig i. Venstre lægger dog vægt på, at ifølge bemærkningerne til ændringsforslaget »vurderes merudgiften til udbetaling af godtgørelse til borgeren for fri- og privatskoler at være på et marginalt niveau. Godtgørelser skal således afholdes inden for den enkelte fri- og privatskoles eksisterende økonomi«. På den baggrund kan Venstre støtte regeringens ændringsforslag, da Venstre ønsker, at børn med handicap skal have samme rettigheder, uanset hvilken skole de måtte vælge.

Dansk Folkeparti

Dansk Folkepartis medlemmer af udvalget støtter ministerens ændringsforslag om udvidelse af lovforslagets anvendelsesområde, da ændringsforslaget træder i stedet for Enhedslistens tidligere ændringsforslag om emnet, som nu er trukket tilbage.

Radikale Venstre

Radikale Venstres medlemmer af udvalget konstaterer, at lovforslaget er en udmøntning af aftalen om kommunernes økonomi og er en tydeliggørelse af eksisterende lov om forbud mod forskelsbehandling på grund af handicap i forhold til børn i dagtilbud og i folkeskolen.

Der er stillet ændringsforslag, der gør, at fri- og privatskolerne ligeledes vil blive omfattet af reglerne. Radikale Venstre er positivt indstillet over for at ligestille elever uanset deres skolevalg, men Radikale Venstre bemærker, at der udestår en afklaring af de økonomiske konsekvenser. Det er således forudsat i lovforslaget såvel som i ændringsforsla-

get, at ændringerne, herunder konsekvenserne ved klageadgang for elever i fri- og privatskoler, alene har marginal økonomisk og administrativ betydning, hvilket for Radikale Venstre er en afgørende forudsætning for at stemme for ændringerne.

Derfor forventer Radikale Venstre, at udviklingen bliver fulgt tæt, og at afgørende ændringer i forudsætningerne betyder, at økonomien bliver håndteret via økonomiforhandlingerne med kommunerne, således at den enkelte skole ikke bliver pålagt urimelig store udgifter.

Enhedslisten

Enhedslistens medlemmer af udvalget har fundet det stærkt kritisabelt, at der i det fremsatte lovforslag blev gjort forskel på børn og unge i henholdsvis folkeskolen og fri- og privatskolerne. Enhedslisten har derfor undervejs i lovbehandlingen fremsat ændringsforslag om at indskrive de frie skoler i lovforslaget. Enhedslisten hilser det derfor med tilfredshed velkommen, at regeringen med sine ændringsforslag har imødekommet Enhedslistens ønske om, at retten til rimelig individuel tilpasning også kommer til at omfatte elever med handicap på fri- og privatskoler.

5. Ændringsforslag med bemærkninger

Æ n d r i n g s f o r s l a g

Af *social- og indenrigsministeren*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af NB og LA):

Til titlen

6) Undertitlen affattes således:

»(Tydeliggørelse af retten til rimelig individuel tilpasning af ydelser til børn og unge i dagtilbud, i folkeskolen og i friskoler og private grundskoler (frie grundskoler))«.

[Præcisering af lovforslagets undertitel og konsekvensrettelse som følge af ændringsforslag nr. 7]

Til § 1

7) I den under nr. 3 foreslåede § 9 a indsættes i stk. 1 efter »folkeskolen«: »og i friskoler og private grundskoler (frie grundskoler)«.

[Udvidelse af lovforslagets anvendelsesområde]

8) I den under nr. 3 foreslåede § 9 a indsættes i stk. 2, 1. pkt., efter »folkeskolen«: », friskolen eller den private grundskole (frie grundskole)«, og i 2. pkt. ændres »folkeskolens« til: »skolens«.

[Konsekvens af udvidelse af lovforslagets anvendelsesområde]

B e m æ r k n i n g e r

Til nr. 6

Med lovforslaget indføres en ny bestemmelse om, at børn og unge med handicap har ret til rimelig individuel tilpasning af ydelser i dagtilbud og i folkeskolen (§ 9 a). Med

ændringsforslaget præciseres og konsekvensrettes undertitlen, og det foreslås at tilføje »og i friskoler og private grundskoler (frie grundskoler)« i undertitlen som en følge af ændringsforslag nr. 7.

Til nr. 7

Det fremgår af den foreslåede nye § 9 a i lov om forbud mod forskelsbehandling på grund af handicap (lovforslagets § 1, nr. 3), at børn og unge med handicap med forslaget vil have ret til rimelig individuel tilpasning af ydelser i dagtilbud og i folkeskolen, således at de kan opnå samme muligheder for deltagelse som andre børn og undgå forskelsbehandling.

Det fremgår af § 12 i lov om forbud mod forskelsbehandling på grund af handicap, at klager over overtrædelse af forbuddet mod forskelsbehandling og mod represalier kan indbringes for Ligebehandlingsnævnet.

Den foreslåede bestemmelse vil derfor medføre, at der vil være klageadgang til Ligebehandlingsnævnet og mulighed for nævnet til at tilkende den forurettede en godtgørelse.

Ifølge bemærkningerne til lovforslaget vil indførelsen af den foreslåede nye § 9 a ikke betyde, at Ligebehandlingsnævnet får kompetence til at træffe afgørelser vedrørende anvendelse og fortolkning af regler i anden lovgivning. Nævnet vil alene kunne tage stilling til spørgsmål om anvendelse og fortolkning af den lovgivning, som er omfattet af nævnets kompetence, jf. § 1 i lov om Ligebehandlingsnævnet, jf. lovbekendtgørelse nr. 1230 af 2. oktober 2016. Nævnet vil således i relation til rimelig individuel tilpasning alene kunne tage stilling til, om den pågældende borgers ret til rimelig individuel tilpasning er tilgodeset eller ej. Nævnet vil derimod ikke kunne tage stilling til, om omfanget og kvaliteten af den indholdsmæssige ydelse, som leveres til barnet i det pågældende dagtilbud eller i den pågældende folkeskole, er korrekt.

Det fremgår derudover af lovforslaget, at det omfatter ydelser på dagtilbudsområdet og på folkeskoleområdet. Ved dagtilbud forstås daginstitutioner (kommunale, selvejende og udliciterede daginstitutioner samt privatinstitutioner) og dagplejere (kommunal og privat dagpleje), som er omfattet af dagtilbudsloven. Ved folkeskolen forstås kommunale folkeskoler, kommunale specialskoler og specialundervisningstilbud.

Af lovforslagets bemærkninger fremgår det desuden, at bestemmelsen hverken vil udvide eller begrænse gældende ret efter sektorlovgivningen. Indførelse af en bestemmelse om ret til rimelig individuel tilpasning medfører ikke, at der skal ske en skærpet proportionalitetsvurdering eller et retskrav ud over, hvad der er reguleret i sektorlovgivningen.

Endelig fremgår det af lovforslagets bemærkninger, at det er henholdsvis det enkelte dagtilbud og den enkelte folkeskole, der skal foretage rimelig individuel tilpasning, men det er den pågældende kommunalbestyrelse, der har det overordnede ansvar, ligesom det er den pågældende kommunalbestyrelse, der skal betale en eventuel godtgørelse til borgeren, jf. bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 5.

Med ændringsforslaget foreslås det, at den foreslåede § 9 a udvides til også at gælde for friskoler og private grund-

skoler (frie grundskoler), dvs. for børnehaveklasse, 1.-10. klassetrin, heltidsskolefritidsordning og skolefritidsordning for skolens børnehaveklasse og 1.-3. klasse, således at kravet om rimelig individuel tilpasning også gælder på disse områder. Der indføres dermed ligeledes klageadgang til Ligebehandlingsnævnet og mulighed for at få tilkendt godtgørelse.

Privatinstitutioner og private pasningsordninger efter dagtilbudslovens regler er allerede omfattet af lovforslaget.

Frie grundskoler kan inden for rammerne af lov om friskoler og private grundskoler m.v. give undervisning, der stemmer overens med skolernes egen overbevisning, og tilrettelægge undervisningen i overensstemmelse med denne overbevisning. Skolerne afgør frit inden for de samme rammer, hvilke elever de vil have på skolerne.

Frie grundskoler giver undervisning for børnehaveklasse og 1.-9. klassetrin, som står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen.

En fri grundskole skal efter regler, der fastsættes af børne- og undervisningsministeren, give specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand til elever i medfør af § 3, stk. 2, 2. pkt., i lov om folkeskolen, tilbyde supplerende undervisning eller anden faglig støtte til en elev, der har brug for støtte, og som ikke kan understøttes alene ved brug af undervisningsdifferentiering og holddannelse, med henblik på elevens inklusion i den almindelige undervisning, jf. § 3 a, 1. pkt., i lov om folkeskolen, og yde personlig assistance, der kan hjælpe en elev til at overvinde praktiske vanskeligheder i forbindelse med skolegangen, hvis der er behov herfor, jf. § 3 a, 2. pkt., i lov om folkeskolen.

Klager over Styrelsen for Undervisnings afgørelser om tilskud til personlig assistance kan indbringes for Ankenævnet for Uddannelsesstøtte. Styrelsen kan iværksætte et tilsyn, hvis en forældrehenvendelse giver anledning til betyngning for, at skolen ikke tilbyder elever den fornødne specialpædagogiske bistand. Ændringsforslaget ændrer ikke på gældende ret på de to områder.

Udvidelse af lovforslaget ændrer heller ikke på, at bestemmelsen hverken vil udvide eller begrænse gældende ret efter sektorlovgivningen. Indførelse af en bestemmelse om ret til rimelig individuel tilpasning medfører ikke, at der skal ske en skærpet proportionalitetsvurdering eller et retskrav ud over, hvad der er reguleret i sektorlovgivningen.

Ud fra ovenstående forudsætninger om, at der ikke er tale om udvidelse af gældende ret i forhold til sektorlovgivningen, vurderes forslaget ikke at medføre økonomiske konsekvenser af større betydning for fri- og privatskolerne.

Ligebehandlingsnævnet kan tilkende borgerne godtgørelser i forbindelse med klagesager om forskelsbehandling på grund af handicap. Den enkelte fri- og privatskole vil med forslaget blive ansvarlig for at skulle udbetale en eventuel godtgørelse til borgeren. Dette vil være en merudgift. Efter det oplyste har Ligebehandlingsnævnet behandlet og afgjort 28 sager fra september 2019 til september 2020. Der er givet medhold og godtgørelse i tre sager. I to af sagerne er der givet godtgørelser på 5.000 kr., mens der ikke er kendskab til niveauet i den tredje sag. På den baggrund vurderes merudgiften til udbetaling af godtgørelse til borgeren for fri-

og privatskoler at være på et marginalt niveau. Godtgørelser skal således afholdes inden for den enkelte fri- og privatskoles eksisterende økonomi.

Forslaget vil kunne medføre øgede administrative omkostninger til dokumentation, redegørelser m.v., såfremt en sag bringes op for Ligebehandlingsnævnet. Merudgifter forventes at være begrænsede for fri- og privatskoler, og de vil skulle afholdes inden for den enkelte fri- og privatskoles eksisterende økonomi.

Såfremt der som følge af forslaget måtte ske en praksisændring i forhold til tilbud til målgruppen på fri- og privatskoler, eller såfremt kendelser i Ligebehandlingsnævnet har en større økonomisk konsekvens for skolerne end forudsat ovenfor, kan forslaget potentielt indebære større merudgifter for fri- og privatskoler. Dette kan dog ikke kvalificeres nærmere på det foreliggende grundlag.

Til nr. 8

Det fremgår af det foreslåede nye § 9 a, stk. 2, 1. pkt., i lov om forbud mod forskelsbehandling på grund af handicap (lovforslagets § 1, nr. 3), at retten efter stk. 1, ret til rimelig individuel tilpasning af ydelser i dagtilbud og i folkeskolen, kun gælder tilpasning, som er rimelig, og som dermed ikke indebærer en uforholdsmæssig stor byrde for dagtilbuddet eller folkeskolen. Med ændringsforslaget foreslås det samme at skulle gælde for friskoler og private grundskoler (frie grundskoler).

Det fremgår endvidere af det foreslåede nye § 9 a, stk. 2, 2. pkt., at der ved vurderingen af, hvad der anses for rimelig individuel tilpasning, særlig skal lægges vægt på effekten i forhold til at fjerne barriererne og på omkostningerne forbundet med tilpasningen under hensyntagen til dagtilbuddets eller folkeskolens ressourcer. Med ændringsforslaget fore-

slås folkeskolen ændret til skolen. Ved skolen forstås folkeskolen eller friskoler og private grundskoler (frie grundskoler). Derved vil det samme gælde for både folkeskolen og friskoler og private grundskoler (frie grundskoler).

6. Udvalgsarbejdet

Lovforslaget blev fremsat den 7. oktober 2020 og var til 1. behandling den 13. november 2020. Lovforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Social- og Indenrigsudvalget. Udvalget afgav betænkning den 14. december 2020.

Lovforslaget var til 2. behandling den 17. december 2020, hvorunder behandlingen blev afbrudt og lovforslaget henvist til fornyet behandling i udvalget.

Oversigt over lovforslagets sagsforløb og dokumenter

Lovforslaget og dokumenterne i forbindelse med udvalgsbehandlingen kan læses under lovforslaget på Folketingets hjemmeside www.ft.dk.

Møder

Udvalget har, efter lovforslaget blev henvist til fornyet udvalgsbehandling, behandlet lovforslaget i 3 møder.

Bilag

Efter udvalgets afgivelse af betænkning er der omdelt 5 bilag på lovforslaget.

Spørgsmål

Udvalget har efter afgivelsen af betænkning stillet 8 spørgsmål til social- og indenrigsministeren til skriftlig besvarelse, som ministeren har besvaret.

Birgitte Vind (S) Bjørn Brandenburg (S) Camilla Fabricius (S) Christian Rabjerg Madsen (S) Daniel Toft Jakobsen (S) Malte Larsen (S) Tanja Larsson (S) Rasmus Stoklund (S) Henrik Vinther (RV) Kathrine Olldag (RV) Trine Torp (SF) Charlotte Broman Mølbæk (SF) Kirsten Normann Andersen (SF) fmd. Rosa Lund (EL) Jakob Sølvhøj (EL) Torsten Gejl (ALT) Fatma Øktem (V) Anni Matthiesen (V) Marie Bjerre (V) Marlene Ambo-Rasmussen (V) Hans Andersen (V) Stén Knuth (V) Karina Adsbøl (DF) nfmd. Liselott Blixt (DF) Jens Henrik Thulesen Dahl (DF) Brigitte Klitskov Jerkel (KF) Per Larsen (KF) Mette Thiesen (NB) Ole Birk Olesen (LA)

Inuit Ataqatigiit, Siumut, Sambandsflokkurin og Javnaðarflokkurin havde ikke medlemmer i udvalget.

Socialdemokratiet (S)	48	Liberal Alliance (LA)	3
Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	42	Alternativet (ALT)	1
Dansk Folkeparti (DF)	16	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Radikale Venstre (RV)	16	Siumut (SIU)	1
Socialistisk Folkeparti (SF)	15	Sambandsflokkurin (SP)	1
Enhedslisten (EL)	13	Javnaðarflokkurin (JF)	1
Det Konservative Folkeparti (KF)	12	Uden for folketingsgrupperne (UFG)	5
Nye Borgerlige (NB)	4		

